

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um stjórn fiskveiða o.fl. (veiðistjórn grásleppu o.fl.)

Samráðsgátt stjórnvalda, mál nr. 173/2020, Birt 04.09.2020

Niðurstöðuskjal ANR

Drög að frumvarpinu voru sett í samráðsgátt stjórnvalda, mál nr. S-173/2020. Alls bárust 64 umsagnir. Af þeim sem tóku beina afstöðu til þess hvort færa ætti grásleppuveiðar undir aflamarksstjórn voru 39 umsagnaraðilar fylgjandi tillögunni og 21 andvígur. Auk þess bárust umsagnir varðandi stjórn veiða á hryggleysingjum og sandkola.

Helstu athugasemdir þeirra sem voru fylgjandi breyttri veiðistjórn voru að veiðarnar yrðu hagkvæmari og fyrirsjáanlegri, og auknar líkur á nýliðun, umgengni um auðlindina mundi batna og minna yrði um óæskilegan meðafla, svo sem sjávarspendýr og sjófugla. Helstu athugasemdir þeirra sem voru andvígir breyttri veiðistjórn voru að samþjöppun yrði í greininni þar sem aflaheimildir mundu safnast á fárra hendur, nýliðun yrði erfiðari og að breytingin mundi hafa neikvæð áhrif á smábátaútgerð í landinu og veikja atvinnulíf, sérstaklega í minni byggðum landsins. Þá komu ábendingar um að taka þyrfti tillit til aðila sem keypt hefðu leyfi til veiða undanfarin ár en veiðireynsla þeirra væri lítil sem engin á viðmiðunartímabilinu sem kynnt var í samráðsgáttinni, þ.e. árin 2013–2018.

Í umsögn Landssambands smábátæigenda var vísað til samþykktu frá landsfundi sambandsins 2019 þar sem fram kom andstaða félagsmanna við að hlutdeildarsetja grásleppu. Einnig kom fram að umræða um málefnið hefði haldið áfram frá þeim tíma og að skiptar skoðanir væru meðal félagsmanna. Jafnframt vísaði landssambandið til þess að það hefði borið fram ýmsar tillögur sem miðuðu að því að veita útgerðum meiri sveigjanleika við veiðarnar og ákvörðun um skipulag veiðanna. Ekki væri nauðsynlegt að færa grásleppu í aflamarksstjórn til að ná því fram. Í umsögn landssambandsins komu meðal annars þær ábendingar fram að þrátt fyrir að þak væri á samanlagðri hlutdeild einstakra aðila, einstaklinga eða lögaðila sýndu dæmin að túlkun þess ákvæðis hefði ekki komið í veg fyrir tilgang þess. Einnig taldi sambandið að veiðiskylda, sbr. 6. mgr. 15. gr. laga um stjórn fiskveiða, nr. 116/2006, ætti ekki að ná yfir grásleppuveiðar þar sem markaðsaðstæður gætu verið mismunandi og þær ráða miklu um sókn á vertíð. Sambandið vakti athygli á því að fyrir þyrfti að liggja lögfræðilegt álit á því að heimilt væri að svipta aðila sem litla eða enga veiðireynslu hefðu haft undanfarin sex ár veiðirétti sem grásleppuleyfi veitti þeim í dag, en um er að ræða yfir 100 skip. Jafnframt var vakin athygli á því að sérstaklega yrði réttur aðila skoðaður með tilliti til eignarréttar grásleppuleyfa. Þá komu fram sjónarmið um að viðhalda svæðaskiptingu og setja stærðartakmarkanir á skip sem heimilt væri að stunda veiðarnar.

Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi telja eðlilegt að hugað sé að breytingum á stjórn grásleppuveiða en benda á að ef farin verður sú leið sem lögð er til í frumvarpinu þurfi að tryggja að slík framkvæmd hamli ekki öðrum veiðum þar sem grásleppa hefur verið hluti aflans.

Varðandi veiðistjórn sandkola taldi fjórðungssamband Vestfjarða þá nálgun sem er í drögum ná til að jafna hagsmuni aðila. Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi telja að rétt sé að staldra við og huga nánar að því hvað geti talist eðlilegur og sanngjarn grundvöllur við sameiningar veiðiheimilda á þessum tveimur svæðum. Reglur er lúta að veiðistjórn þurfi að samræmast áunnum réttindum þeirra sem veiðarnar stunda. Verði ákvæðið í frumvarpinu um breytt fyrirkomulag aflahlutdeildar í sandkola að lögum töldu samtökin að líta megi svo á að um

tilfærslu á aflahlutdeild sé að ræða til þeirra sem hafa safnað aflareynslu á öðru svæði eða öfugt. Þannig væri hugsanlegt að ekki sé aðeins um skerðingu og takmörkun á stjórnarskrárvörðum atvinnuréttindum að ræða heldur vakni upp spurningar um réttarstöðu aðila.

Varðandi veiðistjórn hryggleysingja kom fram tekið væri undir mikilvægi heimildar ráðherra til að úthluta svæðisbundnum aflaheimildum hryggleysingja. Varanleiki veiðiheimilda og þar með fyrirsjáanleiki í rekstri væri lykilatriði til að tryggja afkomu veiðanna og rekstraröryggi fyrirtækja, atvinnuöryggi starfsmanna, vöruþróun, nýsköpun, markaðssókn, fjármögnun og lánakjör fyrirtækjanna. Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi lögðu áherslu á mikilvægi þess að fyrir lægi skýr og málefnaleg skilgreining á því hvað teldist staðbundinn stofn og tryggt yrði að um afmarkaða og aðskilda stofna væri að ræða. Þá bentu samtökin á að við úthlutun aflahlutdeilda í sæbjúgum væri í drögunum gert ráð fyrir að hlutdeild yrði reiknuð á grunni tveggja meginsvæða, þ.e. austur- og vestursvæðis, og þeir styddu þá leið til úthlutunar heimilda á þeim átta veiðisvæðum sem hámarksafli væri ráðlagður.

Viðbrögð við framkomnum athugasemdum

Tilfni þótti til að breyta frumvarpinu í ljósi framkominna athugasemda.

Í fyrsta lagi var talið rétt að taka tillit til athugasemda varðandi veiðiskyldu þegar markaðsaðstæður fyrir grásleppuafurðir eru erfiðar. Breyting var gerð á drögunum þar sem ráðherra er veitt heimild með reglugerð til að undanskilja grásleppu tímabundið frá veiðiskyldu skv. 6. mgr. 15. gr. laga nr. 116/2006 séu markaðsaðstæður metnar með þeim hætti að réttlæt看legt væri að víkja frá 50% veiðiskyldu.

Í öðru lagi var talin þörf á að taka meira tillit til þeirra aðila sem stunduðu grásleppuveiðar á vertíðunum 2019 og 2020 en eru ekki með aflareynslu á viðmiðunartímabilinu 2013–2018. Brugðist var við með því að breyta viðmiðunartímabilinu í 2014–2019 þannig að tryggt væri að þeir aðilar sem nýttu leyfi 2019 fengju úthlutað í samræmi við þá veiðireynslu. Ekki þótti rétt að miða við árið 2020 vegna sérstakra aðstæðna.

Í þriðja lagi var gerð breyting vegna athugasemda um eðlilegan og sanngjarnan grundvöll við sameiningar veiðiheimilda á veiðisvæðum sandkola. Í vinnu við frumvarpsdrögin var sem fyrr segir stuðst við samantekt frá Hafrannsóknastofnun varðandi veiðar á aflamarkssvæðinu og utan þess á undanförunum þremur fiskveiðiárum og það hlutfall látið ráða skiptingunni 75/25. Rétt þótti engu að síður að taka tillit til þeirra sjónarmiða sem fram komu um að veiðar norðan aflamarkssvæðisins hefðu verið frjálssar allt frá því að aflamark var sett á sandkola 1997 fyrir aflamarkssvæðið frá Snæfellsnesi, suður um og austur að Eystrahorni. Því komi til álita að skoða einnig hlutfall veiða frá þeim tíma sem allar veiðar á sandkola voru frjálssar. Í áður nefndri skýrslu Hafrannsóknastofnunar um ástand fiskstofna frá árinu 1998 kemur fram að sandkolaveiðar hafi fyrst og fremst verið stundaðar í Faxaflóa, við Reykjanes og með suðurströndinni austur að Stokksnesi. Því er ljóst að þegar aflamarki var úthlutað fyrir framangreint svæði hafi afli norðan þess verið óverulegur. Samkvæmt skráningum í afladagbækur veiðiskipa var um 3,5% afla árána 1994–1996 norðan við svæðið sem síðar var skilgreint sem aflamarkssvæði. Því var tekið tillit til framkominna athugasemda og frumvarpsdrögunum breytt á þann veg að hlutfall afla norðan viðmiðunarsvæðis á árunum 1994–1996 var látið gilda 50% og hlutfallið undanfarin þrjú

fiskveiðiár var látið gilda 50%. Þannig lækkar vægi þess sem veitt hefur verið undanfarin ár utan aflamarkssvæðis og var drögunum breytt til samræmis úr 25% í 15%.

Ekki þótti tilefni til að breyta efni frumvarpsins að öðru leyti.